No. 1981 Zaterdag 31 December 1921. 38ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSHCE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: Brionplein Overzijde.
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Oudejaarsavond.

We leven snel! Alweer 'n jaar voorbij!

En toch!

Wat is er veel gebeurd in 't afgeloopen jaar!

Het jaar **1921** is voor Curaçao geweest een heel bizonder jaar.

Een jaar van voorbereiding en overgang naar den normalen toestand, evenals zijn beide voorgangers van na den oorlog, maar veel meer geprononceerd, heel duidelijk uitgesproken zelfs.

De uittocht naar Cuba was weer in vollen gang in 't begin van 't jaar; maar toen kwam de klap, een gevoelige, harde slag, zoowel voor de rijkere kapitaalbezitters, die zeer veel geld op Cuba verloren, als voor de armere werklui, voor wie een rijke bron van verdiensten plotseling opdroogde. Langzamerhand keerde een gedeelte van 't volk van Cuba terug, waar ze kommer hadden geleden en gebrek. De rijkeren zochten een andere, meer veilige wijze van geld belegging.

Nog houdt de crisis op Cuba aan, zoo dat het achtergebleven volk nu spoedig wel voor goed terug zal keeren naar zijn geboorteland.

Niets liever doen ze, de Arubianen en Curaçaonaars, dan hier blijven, als er maar een middel van bestaan voor hen gevonden wordt.

Als ze gaan, doen ze het meestal gedwongen. Gelukkig zijn onze grootindustrieën zeer bloeiend. De *Curaçaosche Petroleum Maatschappij* heeft zich gezet. Haar vloot heet ZELDENRUST. Het is een gaan en komen van olietanks zonder onderbreking. Talrijk zijn de schepen, die hier stookolie komen innemen, en dat getal breidt zich voortdurend uit. Ook het afzetgebied voor de overige producten der raffinaderij strekt zich wijd uit in den omtrek. Een nieuw handelsgebied werd der Bataafsche geopend.

Curaçao is een aanwinst gebleken en belooft in de toekomst minstens een verdubbeling van 't bedrijf.

Dat beteekent voor Curaçao een verdubbeling van het aantal schepen, dat de olie haalt en brengt, een verdubbeling van het benoodigde werkvolk voor de schepen en op het terrein, een groote uitbreiding van de schepen, die hier olie komen halen.

De komst der *Curaçaosche Petroleum Maatschappij* was een zegen voor Curaçao. Zij heeft al heel wat geld onder de menschen gebracht, ook door haar uitgebreiden staf van ambtenaren, die toch allen iets verteren op Curaçao.

We kunnen ons Curaçao niet meer denken zonder de **C. M. P.** Curaçao werd er een oliehaven door van naam. De oudste brieven echter heeft de Curaçaosche Mijnbouw Maatschappij *Sta Barbara*. Die naam is geliefd onder ons volk. We danken aan den Phosphaat, al kwam die toen van Aruba, onze weinige rijke jaren, dat we geld overhielden. De groote landsgebouwen, de Gouvernementsscholen, de Quarantaine-inrichting aan Caracasbaai, het Militaire Hospitaal op *Plantersrust* dagteekenen uit dien tijd.

Het afgeloopen jaar was voor *Sta Barbara* een zeer goed jaar, al wenschten we het nog beter. De moderniseering van het bedrijf zal het gebrek aan werkvolk minder doen gevoelen, en nu de exodus naar Cuba is opgehouden, zal er wel over voldoende handen beschikt kunnen worden.

Onze hoop op de toekomst ligt voor een goed deel verankerd in den Phosphaat.

De Scheepvaart steeg in het afgeloopen jaar tot ongekenden bloei. Het was een recordjaar, waarin een nieuwe scheepvaart Maatschappij werd opgericht, en het aantal binnengekomen schepen voortdurend steeg.

De Handel treurt nog altijd om de te hoog ingeslagen goederen, waarmee de kooplui zijn blijven zitten. Groot mag hun verlies daarop zijn, de oorlogswinsten, gemaakt door laag ingeslagen goederen hoog te verkoopen, zal wel de noodige compensatie leveren. Maar de daling van hooge oorlogswinsten tot gedwongen verkoop, misschien wel beneden inkoopsprijs, wordt dubbel gevoeld als winstderving en verlies.

Daarbij, de Handel splitste zich. De Punda heeft niet meer het monopolie, ook de Overzijde zag flinke winkels verrijzen, waar al aardig wat omgaat.

Moge ook dit een voorbereiding zijn en een overgang naar het normale van vóór den oorlog.

* * *

Op Politiek gebied heerschte er gisting.

We kunnen den toestand niet beter teekenen.

Het voorbijgaand *incident-Möller* is al weer lang vergeten; maar niet het algemeen verlangen der Bevolking naar grootere politieke vrijheid.

Dat gevoelen heeft zich in den loop van het jaar sterk ontwikkeld. Wat reeds lang in het verborgen gistte en kookte in veler gemoederen, kwam thans herhaaldelijk tot uiting.

Goddank, langs geheel wettigen weg.

De Belasting-commissie, door Gouverneur HELFRICH samengesteld, en de Koloniale Raad, door Gouverneur Helfrich op verlangen der Nederlandsche Regeering gepolst, gaven een zeer beredeneerd verslag over wat in de Koloniale Pers gedurende den loop van het jaar meer fragmentarisch is behandeld.

In dezen zin is het jaar 1921 een geheel bizonder jaar geweest van voorbereiding en overgang naar de autonomie der Kolonie.

Voor ónze Buitenlandsche Politiek was de reis van Gouverneur HELFRICH naar Caracas eenig in dé geschiedenis. De schitterende ontvangst en de vorstelijke feesten getuigden van oprechten vriendschap tusschen Nederland—Venezuela—Curaçao.

Hier is alle voorbereiding al in klare werkelijkheid overgegaan. Onze goede verhouding tot Venezuela is een feit van beteekenis voor onze kolonie.

De Brionfeesten hechtten er een gouden zegel aan. Het was een feest van trouw en vriendschap, van wederzijdsche waardeering en hulpbetoon.

De excursie naar Coro was daar mede een gevolg van.

* * *

De eilanden buiten Curaçao werden dit jaar goed bedacht.

De Paardenbaai van Aruba werd uitgediept, nieuwe verzanding onmogelijk gemaakt. Aruba kreeg weer twee doktoren en een nieuw Hospitaal.

Op Bonaire werd de oprichting van een nieuw Hospitaal mogelijk gemaakt

Op St. Martin verhief de Draadlooze hare masten, trad in verbinding met het hoofdeiland en zocht aansluiting met de omliggende stations waardoor het hoofdstation op Curaçao haar werkingsfeer zeer zag uitgebreid en aan bruikbaarheid voor handel en Scheepvaart ten zeerste won.

De groote nieuwe school naderde haar voltooiing en maakte verschillende kleinere schooltjes verder overbodig.

De verbetering der draadlooze verbinding met Aruba en Bonaire is in voorbereiding, alsmede de oprichting van nieuwe stations op Saba en St. Eustatius. De ommegaand rechter en de nieuwe gezaghebbers op Boven- en Benedenwindsche eilanden begonnen hun nieuwen werkkring.

* * *

Op economisch-sociaal gebied mag met eere genoemd worden de oprichting van den Curaçaoschen Roomsch Katholieken Volksbond, die in een jaar [illegible] duizend leden telt, op 't Hoofdeiland alleen, en weldra zijn vertakkingen zal uitstrekken naar de overige eilanden onzer Kolonie. Door dezen Bond heeft het Katholiek Vereenigingsleven een flinken stoot tot verder voortgaan en ontwikkeling gekregen. Het degelijk fundament is nu gelegd, waarop het grootsch gebouw van meer algemeene Katholieke Sociale Actie kan worden op getrokken.

Naast het reeds bloeiende Scherpenheuvel voor verwaarloosde jongens werd een tak der St. Vincentius Stichting op Sta. Rosa gelegd voor verwaarloosde meisjes. Door deze beide inrichtingen, aan goede handen toevertrouwd, kan een groot gedeelte der

Curaçaosche Ditjes en Datjes.

Toen ik nog piepjong en vol idealen, op den later zoo unlucky Willem II. voor 't eerst onze Curaçaosche prachthaven binnenstoomde, toen was 't in aanbouw zijnde seminarie Scherpenheuvel bijna klaar.

Als mijn lezers daaruit distilleeren, dat ik 't deez' keer over Scherpenheuvel hebben zal, dan maak ik hun mijn compliment over hun Scherlock-Holmesachtige vindingrijkheid, want, inderdaad, 't lust me om nu 's wat te pennen, over dat massale witte huis op dien scherpsteilen hartklopverwekkenden heuvel in 't I district van ons nu zoo mooi Curaçao.

Kunstzinnige pastoor Frie was architect, teekenaar, aannemer, opzichter, enfin de spil waarom alles draaide, van die grootsch opgezette bouwerij.

Met "Peroe" 't oude kortpootige paardje van Pietermaai naar St. Rosa te klepperen, was voor mij toen 'n festijn.

Daar viel je pardoes in de armen van sympathieken pastoor van Weerelt, één bonk hartelijkheid, die niet wist, wat te doen, om 't je toch maar zoo prettig mogelijk te maken.

En dan kwam na 't ontbijt 'n ouwe karos van 't weeshuis aangedaverd, stond boem pal voor 't pastoriepleintje' en gespierde weesjongen aan kop van trappelenden sanguineusen muilezel dacht, ik wou dat ie nou maar kwam.

Pastoor Frie ever smiling, beende moeizaam op ze 'n pantoffeltjes naar ze 'n rammelend vehikel

Ga je mee, Jan Pau'tje?

Wat graag, hoor.

En buitenboord pakte ie voorzichtig de teugels. Ben je klaar? All right! Twee ploffen op bultig kussen, en we vlogen naar Scherpené

't Was daar 'n reuze-gezellige rommel.

Trachtte me verdienstelijk te maken, wat nooit lukken wou, ik liep helaas altijd in den weg, dies verdween ik maar tersluiks in 't hofje, en wipte met mijn lange beenen vice-versa mispel- in mangoboom. Verbazend, wat mijn maag toen verduwen kon!

Na 'n maand of wat, was 't uit met die vrijbuiterij.

't Seminarie was geopend en 'n propaedeutische — philosophische atmosfeer kringelde je al te gemoet, als je op binnenplaats papnat uit 't zadel van je baldadigen hengst "Flecha" sprong. Ja, papnat, want in 't verre Buitenbosch stond nu mijn knusse wigwam.

Toch heb ik ook in 't toen zoo indeftige Scherpenheuvel menig onvergeeflijk uurtje doorgebracht, vooral in jovialen professorenkring heel wat afgeboomd. Jammer dat ik zoo weinig aan de studenten had, met Com esta? Muy bien" was ik al uitgepraat, dat beroerde Spaansch ook!

En nu A. D. 1921, wat 'n verandering!

In zaal waar vroeger theologen en philosophen met smaak hun garbanzos verorberden, zitten nu 'n tachtigtal jongens van allerlei kleurnuances hun foenchi en boontjes te verschalken, en in leszalen waar vroeger met vuur gedistingueerd en gesubdistingueerd werd bij 't verdedigen van sententies uit de Summa Theologica secunda secundae Divi Thomae, klinkt 't nu "27 er af 15 is 12", of "Slag bij Nieuwpoort 1600," of "Rotterdam is een der grootste handelscentra van Europa."

Gul joviaal, als heel ze'n persoonlijkheid, was de ontvangst door Frater Radulphus, den eminenten Directeur van 't Scherpenheuvelsche.

Mag ik me even voorstellen? Jan Paul, v. d. Amigoe di Curaçao.

Ja, ja, ik ken je wel, take a seat, please.

Of je alles zien mag? natuurlijk, alles van onder tot boven.

En nauw' aan 't hobbelen in voorgaanderij van oudplantagehuis, of schuimende beker melk stond voor me, op de met paperassen bedekte ronde tafel.

Geloof me, 'n melkdieet van 'n week of wat op Scherpené zou me, nu slank als 'n ceder van den Libanon, met 'n embonpoint van comme-ça, en 'n ontelbare rits onderkinnen, naar mijn buitenbosch mannetjes doen terugkeeren.

Door jarenlang eenzaam leven onder zwartmenschen slijten de politesse-puntjes ietwat stomp, van daar mijn onbeleefd nieuwsgierig rond kijken en uitroep:

Groote Goden, heb je hier ook 'n wireless?!

Ja zeker, maar doe me 'n pleizier en schrijf daar niets over in je krant, want fietelijk mag 't niet.

Mag 't niet?! Maar dat is toch heusch je idiotisme in quadraat!

In patria was 't gedurende de oorlogsjaren ook verboden, maar niet zoodra was de vrede geteekend, of algemeen permissie werd weer aan alle amateurs zonder voorbehoud gegeven; 'n politieman kwam toen n. b. zelf aanbellen met de blijde boodschap, dat je je antenne weer plaatsen kon.

't Is toch eigenlijk te ridicuul, dat hier op Curaçao ná al jaren païs en vreé, amateur-marconisten nog steeds geforceerd worden hun toestellen, werkloos aan 'n cactus te laten hangen zooals eertijds de Israëlieten hunne harpen aan de wilgenboomen langs Babels'stroom, terwijl een pennestreek voldoende is, om die antieke politieverordening uit de wereld te helpen,

Juist om 'n decisie uit te lokken, juist om gedaan te krijgen, dat *nu* liefst *van middag nog*, ambtelijke vulpen 'n streep trekt door dat draconisch paskwilverbod, ben ik zoo onvriendelijk geweest om op verzoek "er niets van in de krant te zetten" niet in te gaan.

Dat is anders mijn gewoonte niet.

Die Scherpenheuvelsche franduleus in actie-zijnde wireless deed 't nu anders prachtig, misschien juist daarom.

Naar buiten gewipt om entenne te bezichtigen die geheel de gevellengte (60 m.) van 't hoofdgebouw overpant.

Moest toen natuurlijk eventjes luisteren.

Frater Gerebernus, oud-telegraphist, nu kundig electricien, monteur, chauffeur etc. prangde me al spoedig telefoonband om de slapen, en daar had je 't weer, dat staccato orgelend gefluit in je oorschelpen, 't was me of ik weer op Diergaardesingel 83 over 't reptielengebouw zat, in 't gezellig hoekje bij 't raam.

Let er 's op, binnen niet langen tijd zijn die gewiekste fraters ook 'n draadlooze telephone rijk. De ambitie is er, wat veel — en alles kunnen ze bijna zelf maken, wat 'n heeleboel-waard is; wat wil je dan nog meer?

En zullen we nu de boel 's gaan bekijken? Maar steek eerst nog 's op.

Best, Frater Directeur.

Over ruime binnencour naar drukkerij.

Daar waren 'n paar jochies aan 't letterzetten, en 't ging hun handig af 't letters-vingeren uit kast in zethaak en van zethaak weer in galei, welke vingervlugge handigheid zetfouten maken toch natuurlijk nu heelemaal niet uitsluit.

Ben Zaterdag 8.27 P. M. wel 's nijdig geweest op stadscollega's van die aardige serieus kijkende kereltjes, maar 't is ook 'n lastig vak, één momentje verstrooiing en de lugubere consequentie is vaak 'n parodie op juist de roerendste passage uit geheel je copie. Dat rijmt!

Als ik ooit 'n vak moest kiezen, neen hoor, nooit geen letterzetter,

Curaçaosche Jeugd een betere, meer systematisch voortgezette opvoeding genieten.

Wat van het allergrootste belang is voor heel de Kolonie.

Van onschatbaar belang was verder voor de drie Benedenwindsche eilanden de groote, algemeene, aanhoudende regen.

De nieuwe Gouverneur, Mr. N. J. L. BRANTJES, vindt daarin een krachtige medewerking van de natuur om den algemeenen toestand onzer eilanden te verbeteren door meer intensief den veeteelt ter hand te nemen en allereerst te zorgen voor het geregeld aanplanten van veevoedergewas.

Zoo die proef ooit lukken kan, dan is het nu.

Onze Kolonie heeft, over het algemeen genomen, een goed jaar doorgemaakt op menig gebied. Het nieuwe jaar wordt door ons met vreugde begroet als een mooi jaar, vol rijke beloften en blijde verwachting.

De goede God schenke er zijn zegen over!

ZALIG NIEUWJAAR!

Onze Begrooting bij den Minister.

MEMORIE VAN TOELICHTING

§ 1. Eindcijfers van het wetsontwerp.

Nevens de voor vaststelling van de begrooting door de wet bij artikel 104, onder 1°., van het Regeeringsreglement genoemde reden, dat eene bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen wordt gevorderd, noopt ten aanzien van de onderhavige begrooting daartoe nog de onder 3°. van voormeld artikel voorziene omstandigheid, dat de Koloniale Raad de begrooting niet vóór den tweeden Dinsdag der maand Mei heeft vastgesteld.

De goedkeuring van den Raad is daarna achterwege gebleven: het College heeft zich de vraag gesteld — en deze ontkennend beantwoord — of het de begrooting na het verstrijken van den voormelden termijn nog mocht of moest vaststellen.

De ondergeteekende moge ten aanzien van dat vraagpunt en van de voor een bevestigende of ontkennende beantwoording aangevoerde gronden verwijzen naar de tusschen den Goaverneur en den Raad gewisselde stukken; hij kan zich hier bepalen tot de verklaring, dat hij het betreurt, door den loop, dien deze zaak genomen heeft, niet de beschikking te hebben over een uitspraak van den Raad nopens de begrooting voor 1922.

Voorstellen van bijzondere beteekenis bevat het ontwerp tot voorloopige vaststelling van de onderhavige begrooting niet. Het hieronder volgend overzicht biedt eene vergelijking van de geraamde uitkomsten volgens dat ontwerp, het wetsontwerp en de begrooting voor 1921.

	Wetsontwerp 1922.	Ontwerp voorloopige begrooting 1922.	Begrooting 1921.
Uitgaven	f 2.796.316	f 2.723.916	f 2.651.618
Inkomsten	f 1.302.529	f 1.302.529	f 1.252.929
Nadeelig verschil	f 1.493.787	f 1.421.387	f 1.398.689
Door leening te dekken	f 165.000	f 165.000	f 143.500
Geraamd subsidie	f 1.328.787	f 1.256.387	f 1.255.189

§ 2. Uitgaven.

De verschillen tusschen de ramingen van het wetsontwerp en die van het ontwerp van de voorloopige begrooting zijn de volgende:

Artikel van het wetsontwerp	Artikel van het ontwerp voor de voorloopige begrooting	OMSCHRIJVING.	Meer	Minder
11	11	Kosten, verbonden aan het vervoer van personen en goederen voor rekening der kolonie tusschen de eilanden der kolonie onderling	—	f 20.000
48	48	Bezoldigingen voor het personeel van de draadlooze telegrafie	f 10.000	—
72	72	Uitkeeringen aan het bijzonder onderwijs	f 19.000	—
131	131	Bezoldigingen enz. van den directeur van openbare werken, enz.	—	f 12.600
136	136	Buitengewone uitgaven voor onderhoud en herstelling aan landsgebouwen, eigendommen, straten en wegen	f 33.000	—
137	137	Nieuwe werken enz.	f 43.000	—
			f 105.000	f 32.600
		Totaal meer	f 72.400	—

§ 3. *Uitgaven uit leening te bestrijden.*

Artikel 89. Voorschotten en andere buitengewone uitgaven tot bevordering van den landbouw en ter verbetering van de veeteelt f 145.000

Artikel 140. Kosten van onderzoek naar de mogelijkheid om Willemstad van een drinkwaterleiding te voorzien 20.000

f 165.000

§ 4. *Ontvangsten.*

De raming van de hierondergenoemde middelen en inkomsten is o. m. verhoogd met de volgende bedragen:

Accijns op gedistilleerd	f 7.000
Opbrengst van den zeilvaartdienst	4.000
Ontvangsten wegens kosten van dienstverleening bij de in-, door- en uitvoer van goederen	6.000
Uitvoerrechten	10.5000
Inkomsten van de posterij	12.000
Opbrengst van de draadlooze telegrafie	6.000

§ 5. *Rijksbijdrage.*

De Rijksbijdiage is voor de hieronder genoemde jaren vastgesteld dan wel geraamd op:

1916	f 546,693
1917	725.592
1918	875.331
1919	1.199.595
1920	1.290.932
1921	1.255.189

§ 6. *Behandeling van de begrooting door den Kolonialen Raad.*

De ondergeteende moge dienaangaande verwijzen naar het in § 1 van deze memorie medegedeelde.

§ 7. Toelichting van afzonderlijke posten.

A. Uitgaven.

Artikel 11. Kosten verbonden aan het vervoer van personen en goederen voor rekening der kolonie tusschen de eilanden der kolonie onderling. De Gouverneur heeft de raming van dezen post met f 20 000 verhoogd en op f 65 000 gebracht, overeenkomstig de in 1920 gedane uitgaven. De ondergeteekende heeft de verhooging niet overgenomen, omdat het artikel reeds bij de loopende begrooting met f 21 000 is verhoogd en omdat, zooals blijkt uit de toelichting in noot 26 van den uitgewerkten en toelichtenden staat, de uitgaven in 1920 voor een niet onbelangrijk deel zijn gedaan voor eene buitengewone herstelling van een der schoeners, terwijl voorts rekening mag worden gehouden met de sedert ingetreden daling van de prijzen van materialen.

Artikel 48. Bezoldigingen, enz. van het personeel voor de draadlooze telegrafie. Voor de exploitatie van het intusschen gereed gekomen station voor draadlooze telegrafie op St. Martin werden geen kredieten uitgetrokken omdat destijds nog niet vaststond welke uitgaven hiervoor zouden moeten worden geraamd. Daar het station, naar de ondergeteekende vertrouwt, eerlang in werking zal komen, zal echter met de daarmede verband houdende uitgaven thans rekening moeten worden gehouden, De post is daarom verhoogd met een bedrag van f 10 000 min of meer overeenkomend met de kosten van het ongeveer even groote station op Curaçao.

Artikel 72. Uitkeeringen ten behoeve van het bijzonder onderwijs. De raming van den post was gelijk aan die van het overeenkomstig artikel der loopende begrooting, waarbij niet geheel rekening was gehouden met het beginsel van gelijkstelling, nedergelegd in het gewijzigd tweede lid van artikel 180 van het Regeeringsreglement. De ondergeteekende heeft den waarnemend Gouverneur uitgenoodigd om de bezoldigingsbedragen, voorkomende in het door Gouverneur HELFRICH bij den Kolonialen Raad ingediende ontwerp o. a. tot regeling van de uitkeeringen ten behoeve van het bijzonder onderwijs in overeenstemming te brengen met die voor onderwijzers bij het openbaar onderwijs.

Op grond hiervan is de raming van den onderhavigen post met f 19 000 verhoogd.

In verband met de gelijkstelling is in de omschrijving van het artikel voor het woord „bijdragen" in de plaats gesteld „uitkeeringen".

Artikel 89, Voorschotten, enz. tot bevordering van den landbouw en ter verbetering van de veeteelt. De ondergeteekende heeft de voorstellen van den afgetreden Gouverneur betreffende de voormelde aangelegenheden in de loopende begrooting overgenomen, onder voorbehoud, dat de voorgenomen maatregelen, met het oog op de in de kolonie op landbouwgebied opgedane ervaring, langs meer geleidelijken weg ten uitvoer zouden worden gebracht dan volgens het door dien Gouverneur ontworpen schema in diens voornemen lag. Bij de raming van de voor 1922 vereischte uitgaven, die f 21 500 hooger is dan de voor het loopend jaar toegestane som, maar f 67 000 lager dan het aanvankelijk voor het tweede jaar van de uitvoering begroote bedrag, is rekening gehouden met het hooger bedoeld voorbehoud.

Artikel 114. Arbeidsloonen en andere uitgaven voor den reinigingsdienst. De afgetreden Gouverneur had reeds bij zijn ontwerp tot voorloopige vaststelling van de loopende begrooting eene verhooging van den overeenkomstigen post voorgesteld, ter bekostiging van een ophaaldienst van huisvuil. De Koloniale Raad heeft zich daarmede niet kunnen vereenigen, omdat het College van oordeeel was, dat de bevolking met dien dienst niet geholpen zou zijn, daar het wegbrengen van den natten huishoudafval voor hare rekening zou blijven. De ondergeteekende heeft zich destijds bij die beslissing neergelegd; naar hij meende zou de praktijk in deze uitspraak behooren te doen.

Waar nu genoemde Gouverneur te kennen heeft gegeven, dat de praktijk aangetoond heeft, dat de voorziening moet worden bestendigd en de ophaaldienst, die ook als maatregel van hygiëne zijn nut heeft, reeds vrij geruimen tijd in werking is, heeft de ondergeteekende gemeend, het thans hernieuwde voorstel tot verhooging van den onderhaving post te mogen overnemen, hoewel daartegen van de zijde van den Kolonialen Raad wederom bezwaar is gemaakt.

Art. 131. Bezoldigingen enz. van den directeur van openbare werken en de verdere ambtenaren en beambten bij het Departement. Op grond van de noodzakelijkheid om, ter verkrijging van bezuiniging, de uit te voeren nieuwe werken tot de dringend noodige te beperken, heeft de ondergeteekende, in overleg met den waarnemend Gouverneur, den post met f 12 000 verlaagd, nl. met f 6000 en f 4000 voor bezoldiging van onderscheidenlijk een ingenieur en een opzichter, om wier uitzending gevraagd was, en voorts met f 2000, waarmede het krediet voor de bezoldiging van een mede uit te zenden tweeden opzichter, in wiens plaats intusschen een in de kolonie beschikbare kracht is aangewezen, is verminderd. De post is voorts verminderd met f 600 voor huishuur der opzichters, wier uitzending verzocht was.

Art. 136. (Buitengewone uitgaven voor onderhoud en herstelling van landsgebouwen, eigendommen, straten en wegen). —Uit het deswege met den Gouverneur gepleegd nader overleg, is den ondergeteekende dc noodzakelijkheid gebleken van de beschikbaarstelling van kredieten voor de volgende spoedeischende voorzieningen:

buitengewoon onderhoud van landsgebouwen op Aruba	5 000
id. en van den steiger op St Eustates	16 000
bedrijfskosten van den steenbreker op Curaçao	f 12 000
	f 33 000

Art. 136 Nieuwe werken en aankoop van onroerende goederen. Op dezen post was aanvankelijk slechts f 2800 voor kleine werken op Bonaire en Saba uitgetrokken.

In zijne memorie van toelichting heeft de afgetreden Gouvernenr echter medegedeeld, dat, indien de omstandigheden dit gedoogen, getracht zal worden den achterstand in te halen, die bij de uitvoering van op vorige begrootingen voorkomende nieuwe werken ontstaan is. De uitgaven zouden dan uii den post voo Onvoorziene Uiigaven worden bestreden. Met dezen gang van zaken kan de ondergeteekende zich niet vereenigen, niet alleen omdat de begrooting dan geen zuivere voorstelling meer geeft van de voorzieningen, waartoe 's lands gelden beschikbaar worden gesteld, maar ook omdat een dergelijke wijze van handelen niet overeen te brengen is met een goed comptabel beheer. In verband hiermede heeft de ondergeteekende, in overleg met den waarnemend Gouverneur, den post met f 43000 verhoogd voor de uitvoering van de meest spoedeischende nieuwe werken, n.l.:

Voltooiing van privaten bij de Hendrik- en Emmascholen	f. 6000
Rioleering, enz. van het leprozengesticht	f. 6000
id. van het krankzinnigengesticht	13.500
Voltooiïng en oververven van een paviljoen in dit gesticht	f. 13500
Aanbouw van een closet en badinrichting in de Polikliniek voor lijders aan besmettelijke geslachtsziekten	4000
	f 43000

Art. 158. Kosten van verbetering van de bezoldigingen als anderszins van de ambtenaren, enz. De raming van den post stemt ongeveer overeen met het bedrag, dat de door den afgetreden Gouverneur ingestelde salaris-commissie voor de verhooging der bezoldigingen, met inbegrip van tijdelijke duurtebijslagen, noodig acht. Onder het bedrag der raming is ook eene som van f 48,825 ten behoeve van bijzondere onderwijzers begrepen. Zooals de ondergeteekende bij den overeenkomstigen post van de loopende begrooting in zijne Memorie van Toelichting (Gedrukte Stukken Tweede Kamer, Zitting 1920—1921, **3**, n°. 3, bl. 13) heeft medegedeeld, zou de voorgenomen verhooging der bezoldigingen eventueel met ingang van 1 Januari 1921 worden ingevoerd. De daartoe vereischte regeling is echter nog niet tot stand gebracht. Het ontwerp voor die regeling is eerst 13 Mei

---

voel meer voor iets dergelijks in die lijn, voor de nobele bak- en in mekaar-zetkunst van boterletters, waarbij je tenminste je phantasie nog eens de vrije vlucht geven kunt.

'n Bejaarde Parijsche Marionipers staat er te draaien nog tiptop in orde, binnenkort zal 'n motor rondwentelende jongensarmen vervangen.

Dag jongens! En met vaderlijk gevoel "maar goed oppassen, hoor!"

„En hier heb je nu ons lampenziekenhuis, aldus onze vriendelijke cicerone.

En ja, daar hingen en stonden allerlei soorten van gasolinelantaarns en lampen, sommige kerngezond, andere kwakkelend, weer andere in hun laatste stadium. Mijn benedendistrictsche buur, die voor zooveel als mijn secretaris zou fungeeren, maar niets deed als verwoed aan ze 'n havana zuigen, had aldra voor 'n schijntje 'n hypermoderne gasoline-lamp op den kop getikt. Ik speende me mijn kooplust bot te vieren; hou niet van pompen.

'n Deur of wat verder 2 vertrekken met betonnen vloer; in 't eerste 'n Deutz-gasmotor van 10 H. P., in 't tweede daarnaast 'n rijtje elementen van 110 Volz spanning keurig in slagorde geschaard.

En 't resultaat van deez' up to date installatie?

Als 't tegen 'n uur of 6 begint te donkeren, dan worden opeens 'n 84 gloeilampjes aangeswitcht, en 't groot witte huis op den berg, straalt in 'n zee van electrisch licht, la ville lumierè in duodecimol O, wat zijn we toch nog achterlijk in onze benedendistrictische binnenlanden!

Poort door, met succes bod gedaan op gepensioneerde decadente buggy van mijn vriend Pastoor Frie z. g., links om, naar de smidswinkel.

Pootige Frater Marianus, in blauwe werksoutane is hier in ze'n element tusschen ze 'n pikzwarte jongens die hameren, en vijlen en booren en vuistdikke stukken ijzer met evenveel enthousiasme guillotineeren' als indertijd Robespierre de hoofden van de Fransche aristocratie.

Daar staat 'n pracht van werkbank Duitsch fabricaat, van de Zimmermann werke te Chemnitz, ook 'n boormachien uit den Haag van Hoogeveen & Co, en nog 'n schat van machineriën en werktuigen en gereedschappen, die pas tot hun recht zullen komen, in de nieuwe moderne smidse, die nu in aanbouw is.

Hier kunt ge alles voor 'n prikje laten fabriceeren, repareeren, of monteeren; van 'n kruiwagen tot 'n stoomwals, van 'n sigaren-knippertje, tot 'n vliegmachine, neem gerust de proef.

Juist was 'n blikke Lizzy, — zoo noemen ze 'n Fordcar in America — in reparatie.

Al menige caduke, weigerende, afgesleten motor is hier weer opgekikkerd, nieuw leven ingestort.

Maar heel veel van die blikke Lizzy's zullen hier niet binnengetouwd worden, dat weet ik zeker, want 't grenst aan 't ongeloofelijke, wat 'n *Ford*-motor kan praesteeren, vóór hij — ietwat gewaagde figuur — er 't bijltje bij neerlegt.

Kent u den grooten weg in onze benedendistricten?

Ja, natuurlijk.

Goed, maar ik bedoel niet in de dagen toen u 't stof om de ooren dwarrelde, maar nu, nu je hier en daar tot over je kuiten door 'n zuigende kleimassa beenen moet, nu de weg absoluut weg is, of juister heelemaal is vermodderpoeld.

Nu, door dat kleverig, strooperig, geleitraject breken zich baan, dag in dag uit, onze kranige FORDtrucks met hun dappere chauffeurs met bycepsen van staal, voorzien van houweel en schop, om zich nu en dan uit te graven, wanneer ie, je zoudt zeggen onverbiddelijk zat vastgezogen.

Motor wordt mishandeld, afgebeuld, maar hij komt er door.

Reis duurt 2 á 3 maal zoolang als vroeger, maar hij komt er door.

Soms denk je, daar vliegt de heele zaak uit mekaar. Geen nood, 'n blik water geleegd in de stoomende refrigator, ready about, let go! en overstag gaat ie weer met 'n hoek van 60° door de modderrivier, doch er door komt ie.

Maar dat levert 'm alleen maar 'n FORD!

(Als morgen aan den dag, Curaçaosche agent van de Fordcompany, me niet een van z'n beste carren cadeau stuurt, dan is hij als zakenman geen knip voor ze'n neus waard.)

Dit tusschen 2 haakjes.

Maar nu serieus, als 't nog 'n tijdje zoo blijft doorsausen, dan zullen op 't laatst ook de kopplg tiktakkende Ford-motoren 't moeten opgeven, want 't zijn geen baggermachines. Alleen 'n hypermoderner oorlogstank heeft dan nog 'n schijntje kans, om er als 'n mol door heen te wroeten.

En de fatale consequentie, van 't zoo door blijven sausen?

Dat we dan hier met 7 á 8000 man onze kracht zullen moeten zoeken in ons isolement.

Jan Paul, je overdrijft, ze zijn toch bezig den weg in orde te maken?

Mijn goeie man, dat kruiwagentjesgezeul met *twijfelachtig* materiaal, stop daar in hemelsnaam mee; dat is water naar de zee dragen.

In buitengewone omstandigheden zijn buitengewone middelen niet alleen geoorloofd en gerechtvaardigd, maar 'n gebiedende eisch, dat leert 'n gezonde Economie. Laat 't veel geld kosten, force majeur, 't moet, 't zijn heusch geen luxe-uitgaven.

Weet je, wat ik zou doen, als ik wat te zeggen had?

Truck van "Openbare Werken" of huurtruck 'n paar dagen heen en weer rijden om GOED materiaal aan te sleepen, en te deponeeren bij de dichtst bij de stad gelegen wonde-plek van onzen grooten weg.

Voer s'morgens vroeg per zelfde truck 'n paar dozijn van onze luierende lanterfanterende gevangenen, voorzien van gereedschap en stikkezakje er heen en dan onder 'n ambtenaar van O. W. en hun eigen opzichter duchtig aan 't werk gezet, in die reuze chocolade-pudding.

Laat truck voortdurend iederen dag verder wat GOED materiaal aanvoeren en telkens tegen den avond die blauwwitte mannetjes weer naar hun hotel onder 't Raadhuis terugtuffen, en 't zou al heel raar moeten loopen, als binnen 'n week of wat de groote ver-

t.l. bij den Kolonialen Raad aanhangig gemaakt kunnen worden, o.a. ten gevolge van de steeds wisselende omstandigheden, waardoor het hoogst moeilijk was het juiste tijdstip voor de vaststelling der normale bezoldigingen te kiezen.

In afwachting van de behandeling in den Kolonialen Raad heeft de ondergeteekende het hoogerbedoeld ramingscijfer overgenomen. Daarnevens moet echter nog rekening worden gehouden met het feit, dat, tengevolge van het vervallen van de daarvoor in aanmerking komende kortingen op de bezoldigingen ter verzekering van pensioen, de kolonie te dien aanzien een bedrag van ongeveer f 50,000 derven zal. De nieuwe bezoldigingsregeling zal derhalve, in aanmerking nemende het verlies van de genoemde bate, volgens voorloopige raming, ongeveer f 530.000 kosten.

Evenals ten aanzien van de verhooging der bezoldigingen van de landsdienaren in Suriname, heeft de ondergeteekende zijne medewerking voor het tot stand brengen van de onderhavige regeling afhankelijk gesteld van de nakoming der voorwaarde, dat de kolonie uit eigen middelen de helft van de daaruit voortvloeiende lasten zal dragen. Te dien aanzien heeft de ondergeteekende in zijne voormelde Memorie van Toelichting de verwachting uitgesproken, dat de uit dien hoofde vereischte dekking gevonden zal moeten worden uit een hoogere opbrengst der middelen ten gevolge van de eerlang in de kolonie tot stand te brengen belastingherziening en als gevolg van het toenemend vertier op het gebied van handel, scheepvaart en nijverheid.

Voorstellen, om tot die herziening te geraken, waren tot voor kort nog niet bij den Kolonialen Raad ingediend. De ondergeteekende meent echter te mogen vertrouwen, dat dit eerlang het geval zal zijn en dat de herziening tijdig genoeg tot stand zal zijn gebracht, om nog in 1922 een beduidende toeneming van de opbrengst der middelen uit dien hoofde te mogen verwachten. De door den afgetreden Gouverneur ingestelde commissie voor het ontwerpen van voorstellen betreffende de voormelde herziening raamt de hoogere opbrengst der middelen uit dien hoofde op f 420.000 's jaars.

B. *Ontvangsten.*

Blijkens de uiteenzetting op bl. 1 is de raming der ontvangsten voor 1922 f 49600 hooger dan die voor 1921.

Ten aanzien van de redenen voor de verhoogde raming moge de ondergeteekende ter bekorting verwijzen naar de toelichtingen bij de betrokken middelen, voorkomende in stuk no. 5 van het ontwerp voor de voorloopige begrooting.

In 1920 hebben de ontvangsten, na aftrek van de inkomsten wegens verkoop van levensmiddelen ten behoeve van de voedselvoorziening, f 467910 boven de raming opgebracht. Bij het ontwerp voor de voorloopige begrooting is niettemin op eene toeneming van de opbrengst met slechts f 49600 gerekend — waarbij eene hoogere opbrengst ten gevolge van de voorgenomen belastingherziening buiten aanmerking is gelaten — omdat de gunstige uitkomsten voor 1920 hoofdzakelijk te danken zijn aan bijzondere omstandigheden, waardoor enkele middelen belangrijk meer hebben opgebracht dan verwacht werd. Zoo ondervond het invoerrecht den invloed van de hooge (inmiddels gedaalde) eenheidsprijzen van de ingevoerde artikelen; het accijnsrecht op gedistilleerd bracht meer op door de veraccijnzing van groote hoeveelheden vóór de invoering der verhooging van die belasting. Voorts was de buitengewone inkomstenbelasting nog in werking, welke intusschen werd afgeschaft.

Evenals ten aanzien van de Surinaamsche begrooting heeft de ondergeteekende de stukken betreffende de onderhavige begrooting zooveel doenlijk beperkt.

De gedrukte stukken van den Kolonialen Raad zijn, naar gelang zij hier te lande ontvangen werden, aan de Kamers toegezonden. Ter griffie zijn thans ter inzage van de leden nedergelegd een ingebonden exemplaar van het ontwerp voor de voorloopige begrooting, met bijlagen en met de daaromtrent vanwege den Kolonialen Raad gedrukte stukken, zoomede afschriften van de notulen der vergaderingen van de Raden van Politie, betreffende de begrootingen van de eilanden buiten Curaçao.

De Minister van Koloniën,
DE GRAAFF.

---

keersweg van ons Curaçaosch binnenland, ik zeg niet prachtig in orde, maar minstens toch weer berijdbaar zal geworden zijn, voor auto, trucks en ander gerij.

Neem 's de proef!

***

Great Scott, waar was ik ook weer? In de Scherpeuheuvelsche smidse, geloof ik?

Ja, waarempel, en nu zit ik tot over mijn ooren in de slijk, ergens in de buurt van St. Maria.

Van die escapades heb ik altijd last gehad, mijn vrienden noemen 't „zwammen", maar dat is nonsens, 't zijn slechts „litteraire pirouettes op 't kleurig fleurig causerie-stramien", anders niet.

't Netelige van 't geval is, dat ik bijlange nog niet ben uitgepraat over Scherpenheuvel, en 't mij toegedachte Amigoe-blanco heelemaal op is.

Never mind, ik weet er al raad op, 'n „Wordt Vervolgd" ten Z. O. van mijn naam, en klaar is Kees.

Aan al mijn lezers van harte 'n „Zalig Uiteinde"!

JAN PAUL. San Willibrordo

Ouwejaar 1921. (Wordt Vervolgd)

Berichten uit de Kolonie.

De Feestdagen

van Kerstmis zijn opgewekt gevierd. Overal waren de kerken stampvol. Gelukkig gaf het weer een paar drooge uurtjes, waardoor de kerstweelde der nieuwe kleeren met voldoening ten toon gespreid kon worden.

Natuurlijk ontbrak ook de snijpartij niet op den vooravond van Kerstmis, evenmin als de heidensche dans, die het Christelijk feest onteerden. Maar 't was uitzondering. Over 't geheel valt niet te klagen.

Als Nieuwjaar ook zoo ordelijk voorbijgaat mogen we tevreden wezen

De School.

De volgende week beginnen de scholen weer.

Maak nu eens 't goede voornemen om uw kinderen GEREGELD naar school te sturen en op tijd te zorgen, dat hun kleertjes in orde zijn.

Van een geregeld schoolbezoek hangt voor een groot gedeelte het geluk van uw kind af in de toekomst.

Oratorium.

Den tweeden Kerstdag werd het Kerstoratorium weer met succes opgevoerd onder zeer veel blijken van belangstelling. Mevr. BRANTJES woonde met haar kinderen deze derde uitvoering bij.

Werkloozen.

Onze jongens te New York hebben het ook hard te verduren. De werkeloosheid is er zeer groot en vreemdelingen hebben minder kans een karwei op te loopen dan de Amerikanen, aan wie het 't eerst wordt gegund.

De Nederlandsche Consul te New-York, ten einde raad, riep de hulp in van den Heer S. E. L. Maduro, door wiens bemiddeling een tiental Curaçaonaars naar huis toe konden gaan.

En de rest?

Wordt daar ook voor gezorgd?

De Heer S. E. L. MADURO verdient naast een WELKOM! ook een HARTELIJK DANK. ZED. zal zeker in staat zijn het Gouvernement persoonlijk in te lichten omtrent den toestand der te N. York verblijvende Curaçaönaars.

't Komt erg ongelegen, nu zuinigheid zoo streng geboden is; maar geholpen moeten die arme drommels toch worden, die in dezen barren wintertijd dubbel ellende beleven te N. York.

Kan er iets voor hen worden gedaan?

Majoor van Roggen.

Vrijdagavond 8 ure zagen we de soldaten plotseling uittrekken met flambouwen, muziek voorop. Een serenade!

Het gold den algemeen beminden hoog vereerden Kapitein VAN ROGGEN die zijn bevordering tot Majoor ontvangen had. Z. Exc. de Gouverneur liep aan het hoofd van den stoet, vergezeld van alle Officieren. De Onderofficieren in wit tenue volgden dan, daarna de particulieren. Een der Onderofficieren sprak den nieuwen Majoor toe en bood ZHEG. een mooi cadeau aan.

Onze oprechte gelukwenschen aan den verdienstelijken Majoor van Roggen

[redacted]

Mevrouw Helfrich-Middelaer.

Gisterenmorgen werd om 9 uur de kerkelijke zegening van het lijk op het kerkhof voltrokken met bijvoeging der smeekgebeden voor haar zielerust.

Het lijk werd even als bij de begrafenis door de Heeren Hoofdambtenaren uitgedragen naar de lijkkoets en gevolgd door Z. Exc. den Gouverneur, Adjudant VAN EYK VAN VOORTHUISEN, Majoor VAN ROGGEN, Mgr. VUYLSTEKE, Pastoor v. d. Elsen en verdere ambtenaren en particulieren.

Op Kijkduinplein aangekomen, stonden er militairen klaar om de zware kist de sleile straat af te dragen en aan boord van de *Stuyvesant* te brengen. De Heer MENKMAN, Kapitein Metus en de Officieren van 't schip wachtten het lijk eerbiedig af. Ook het gevolg ging aan boord, waar Z. Exc. de Gouverneur en Majoor VAN ROGGEN palmtakken op de lijkbaar legden.

Nadat de stoet gefotografeerd was, dankte de Heer H. J. Th. BOOMGAART de aanwezigen namens den Heer HELFRICH.

Dankbetuiging.

KALENDERS. In dank ontvangen van firma SCHOTBORGH & Co, BOTICA NUEVA en van de firma C. WINKEL & Zonen, agente der *Libby, Mc Neil & Libby food products.*

Van de K. W. I. M. een op stevig carton netjes opgeplakte malltafel.

Ex—Gouverneur Helfrich.

Opnieuw werd de Heer HELFRICH door de Nederlandsche Regeering aangezocht voor een zendig naar Armenië, maar de Heer HELFRICH heeft voor de eer bedankt.

Kapitein A. R. Nijboer

Gezagvoerder der VENEZUELA kwam juist daags na den grooten nationalen feestdag van 19 December, den dag van GRL. J. V. GOMEZ, voor Puerto Cabello, waar de Generaal-President nog altijd verblijf houdt en dagelijks zichtbaar aansterkt.

Ter eere van dit feest en om het herstel van Grl GOMEZ te vieren, bood Kapitein NIJBOER een thé aan, welke druk werd bezocht, ook door den Gouverneur der Provincie Grl. JUAN C. GOMEZ.

't Was een schitterend feest aan boord van de Hollandsche VENEZUELA.

Het Duitsche stoomschip „Marie Horn",

groot netto 2445 M3, gezagvoerder Th. Ehmke, komende van Stettin, is den 11n. December jl. te Newport aangekomen, heeft aldaar een lading phosphorzure kalk groot 1,930,400 Kg. ingenomen, en is den 16n. December met bestemming naar Helsingborg vertrokken.

POSTERIJEN. Bekendmaking.

De aandacht van het publiek wordt er op gevestigd, dat met ingang van den **In Januari 1922** de porten der brieven en andere stukken, die uit de kolonie Curaçao naar andere landen dan Nederland of de kolonie Suriname worden verzonden, zullen bedragen:

a. brieven (uitgezonderd die bestemd voor de Vereenigde Staten van Amerika): 20 cent voor het eerste gewicht van 20 gram en 10 voor elk gewicht van 20 gram of gedeelte van 20 gram boven het eerste gewicht van 20 gram;

b. voor *briefkaarten*: 12½ cent voor een enkele kaart of voor elk der beide deelen van een briefkaart met betaald antwoord;

c. voor *gedrukte stukken*: 5 cent voor elk gewicht van 50 gram of gedeelte van 50 gram meer;

d. voor *akten*: 20 cent voor een gewicht van niet meer dan 200 gram en voorts 5 cent daarboven voor elk meerder gewicht van 50 gram of gedeelte van 50 gram;

e. voor *monsters van koopwaren*: 10 cent voor een gewicht van niet meer dan 100 gram en voorts 5 cent daarboven voor elk meerder gewicht van 50 gram of gedeelte van 50 gram;

f. voor stukken, waarvan de tekst bestaat uit opgewerkte punten of teekens, ten gebruike van blinden: 2½ cent voor elk gewicht van 500 gram of gedeelte van 500 gram.

Het port der *brieven* op de post gedaan met bestemming naar de Vereenigde Staten van Amerika blijft vastgesteld op 12½ cent voor het eerste gewicht van 20 gram en 10 cent voor elk gewicht van 20 gram of gedeelte van 20 gram boven het eerste gewicht van 20 gram.

Posterijen.

Onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Aangeteekende stukken:

J. & D. Jesurun (2), Cooperatieve Vereeniging en Nijverheid, Petu M. M. Indyre o.c. Doewa, Alfredo Martin, Bruno Rousseau, L. Adrars.

Met port bezwaarde stukken:

Joviniano Pineda, Regilia Elizabeth Arvelo Handel Mij. voor West Indien en Zuid Amerika, Adela Gisbertha, John Godden & Co (2) Cooperatieve Winkel Ver. „Ons Belang", David A. Correa, Mercelita Wijman, Geo Cuthbertson, E. D. Butler (2), Z. S. Murphy, Prospero Baiz, Von Clark, Wilhelmina T. de Wier, José A. González, Hipolito Wiels (2), Thomas Resman fou Tanio, David Morrison, Silvia Bor, H. L. Pruhu, A. & J. C. Henriquez, Paulina de Windt, William Thomas, var der Beld & Co, D. A. Medeman, Julien Reina, Johana Iguacia, Mathias Rodolfo, Jossy C. Henriquez, Estela C. Querido, Jergensen, Abelina Frans, Curaçao Trading Co., Elodi Pinedo, Laucardia, Ellis & Dania, Pastoor Saris, Molina Muñoz & Cie., Manuel J. Linero Castillo, Bernardo Morales, Maria Felicia Sem, Natalia Candenas de O., Mr. Mrs. R. Pinedo, Lion Grandi, Moeder Josefina, Amelia Maduro, Jossy C. Henriquez, Nicodems Frank.

Gewone stukken:

Dorothea Komenesia, Doortree Sjan Care, Angelica Planty, Raul Odio & Co., Srita. Fannij, Virginia Correa, Mathilde Lesire, J. N. van Praag, G. A. Glontier, Mr. Veltman, Fermin Riera, Luisita Bloem, Jorge Cristo & Co.

An allen, die mij ter gelegenheid mijner bevordering, deden blijken van hunne belangstelling betuig ik mijn hartelijken dank.

C. van Roggen.

Allen, Vrienden en bekenden een gelukkig Nieuwjaar gewenscht.

Familie Winterhoff

De Iersche Quaestie.

Ulster in het groote struikelblok voor den vrede tusschen Engeland en Ierland: niet alleen op dezen dag maar ook sedert eeuwen. De laatste wet aan Ierland opgedrongen was er minder op berekend om aan Zuid en Noord Ierland zelfbestuur, ieder door zijn eigen parlement, te geven dan *om de politieke en godsdienstige geschillen aan te wakkeren en aldus Ierland voor goed in twee vijandige deelen te splitsen, beide gedwee te maken ten bate van Engelands belangen Verdeel en heersch*. De *eenheid* van het land ten bate van een kleine minderheid opofferen, de talrijke katholieken aldaar aan de willekeur van *James Graig* en zijn kornuiten prijs geven, daartoe *kan* de Valera en zijn volgelingen nooit toestemming geven.

Zij verkeeren in dezelfde positie als Lincoln in 1861 tegenover de Zuidelijke Staten.

Herhaaldelijk heeft Sinn Fein en vroeger ook Redmond aan Ulster alle mogelijke waarborgen aangeboden, de laatste wilde zelfs in 1914 Carson aanstellen als president van het Home Rule Parlement, Ulster zou als minderheid in een onverdeeld Ierland grooter vrijheid en voorrechten krijgen dan op het oogenblik.— alles te vergeefsch. De Orangisten bleven onverzettelijk, vertrouwen als ze konden op den steun van Engeland.

Men weet dat Ierland bestaat uit vier provinciën Connaught, Leinster, Munster en Ulster: de drie eersten zijn bijna geheel katholiek en Sinn Fein gezind. Die blijven hier dus buiten bespreking.

Over Ulster nu hebben, dank zij de propaganda der Engelsche pers, velen geen andere voorstelling dan dat die provincie Protestant is en wat ontwikkeling, nijverheid, rijkdom, braafheid en gehoorzaamheid aan de wetten betreft, de drie anderen ver vooruit.

Om genoemde redenen, redeneeren de Engelsche bladen dan verder, heeft Ulster recht op een afzonderlijke preferente behandeling. Alvorens echter het bewijs te leveren dat deze vermeende superioriteit niet veel meer is dan een legende, achten wij het noodig eerst een blik te werpen op het verleden en het ontstaan der *Oranje Loges*, die de verantwoordelijkheid dragen van de progroms — het woord is van den correspondent der *Nw. Rt. Courant* — ook nu weer elken dag tegen de katholieken van Belfast uitgehaald.

Zooals Polen in de achttiende eeuw de prooi werd van de roofpolitiek van Pruisen en Rusland— voor welke misdaad ze thans zoo zwaar boeten— geraakte Ierland reeds zes eeuwen vroeger, dank aan slechte politieke organisatie en binnenlandsche twisten onder Engelsche heerschappij. De groote ellende begon pas toen de rassenhaat van Angelsakers en Kelten nog de ergerlijke dwingelandij voegde om den Katholieken Godsdienst waaraan geheel Ierland sedert de vijfde eeuw trouw gehecht was uit te roeien. De koninklijke vrouwenslachter Hendrik, de wreede huichelaarster Elisabeth, de godzalige koningsmoordenaar Cromwell gingen in het ongelukkige land nog erger te keer dan Turken en moderne Bolsheiwki.

De rijkste landen werden aan de Iersche eigenaars ontroofd en aan predikanten en soldaten geschonken. Cromwell liet zelfs de kinderen dooden: „Nits will be lice" was zijn leuze. Neten zullen luizen worden: bijna 100.000 Ieren werden weggevoerd naar de ongezondste gedeelte van West Indië; de rest naar het ontvruchtbare Connaught gedreven: to Connaught or to Hell. Ulster werd onder Jacobus I een kolonie van Engelsche protestanten en Schotsche presbyterianen die zich daar vaster dan de puriteinsche aanplantingen in Leinster en Munster hebben gehandhaafd, dank aan den machtigen steun der Engelsche regeering.

Eerst onder den Katholieken Stuart II kwam er een korte herademing voor de zwaar beproefde Katholieken. Dit was echter te veel voor de onverdraagzame Anglikanen en Puriteinen: ze riepen onzen Stadhouder Willem III ter hulp en dezen gelukte het, zijn schoonvader van den troon te stooten. Jacobus vluchtte naar Ierland, waar de Ieren hem trouw bleven, maar niet tegenstaande dapperen weerstand, door den Oranjevorst aan de Boyne (1 Juli 1690) overwonnen werden. Weldra bleef Limmerick, waar de edele Sarfield zijn laatste strijders heeft verzameld, nog in de handen der koningsgezinden. Toen elke kans op ontzet verdwenen was, de verdediging verder onmogelijk, gaven Sarfield en de zijnen de stad bij verdrag over aan Koning Willem (1691.)

Bij dit *verdrag van Limmerick* kregen de Katholieke soldaten van Koning Jacobus, volledige amnestie; ze zouden hunne geroofde bezittingen terug ontvangen en waren vrij het land te verlaten, bovendien werd aan de Katholieken in zekere mate vrijheid van Godsdienst geschonken. Ze kregen vrijheid om de eed van trouw — of allegiance — in de plaats te stellen van den eed, waarbij de oppermacht van den Engelschen Koning ook in *geestelijke* zaken werd erkend —oat of supremacy.

Dan, helaas! het Iersche parlement -uitsluitend Protestanten - trok zich al spoedig van 't bezworen verdrag niets aan, maakte veeleer nieuwe nog strengere wetten tegen de katholieken.

Koning Willem protesteerde maar zwakjes; en liet de onderdrukkers begaan: gaf ook zijne Koninklijke goedkeuring aan de „Penal laws", te recht door Gladstone gebrandmerkt als „the mosf infamous code elaborated by civilized men". Deze handelwijze werpt een onuitwisbare smet op den onder andere opzichten grooten Oranjevorst. Bij hem was het geen godsdiensthaat; maar ook uit politiek mocht hij zijn eed niet verbreken.

Ziehier enkele staaltjes van de „Penal laws" de hemeltergende dwangwetten, die meer dan een eeuw op het arme land drukten, ja grootendeels nog in het begin der 19e eeuw.

Onder deze nieuwe wetten, waarvoor onze Oranjevorst de verantwoordelijkheid draagt, mocht geen Katholiek zetelen in het Parlement, noch bij eenige rechtbank, in het leger of op de vloot; ook van alle burgerlijke betrekkingen waren ze uitgesloten.

Alle Katholiek onderwijs is streng verboden: daarop staat verbanning en bij terugkeer de doodstraf.

Geen Katholiek mag onroerend goed bezitten maar enkel pachter zijn; geen paard dat meer waard is dan vijf pond: voor dezen prijs kan ieder protestant het nemen. Huwelijk met Protestanten was verboden, voor den priester die het inzegende op doodstraf.

Wordt een katholieke vrouw protestant, dan krijgt zij het recht al de kinderen op te voeden, wordt een zoon protestant, wordt hem de geheele bezitting toegedeeld.

Alle kloostergeestelijken, Bisschoppen en Geestelijken die de Kerkelijke wijdingen konden toedienen, zijn voor eeuwig verbannen: keeren zij terug in Ierland zoo worden ze gegeeseld en opgehangen, enz. enz.

Heel dit tyranniek systeem werd een eeuw lang onder hoogen druk onbarmhartig doorgezet: en toch bleef het land Katholiek: niettegenstaande armoede, gevangenis, slavernij en schavot waren er in 1728 vijf katholieken tegen een protestant. Honderd duizenden verlieten hun ongelukkig vaderland. Sarfield en de andere soldaten gingen na den val van Limmerick in Franschen dienst.

Zij vochten voor Frankrijk tegen de Engelschen bij Ramilies en Malplaquet en Bleuheim en Fontenoy onder deu oorlogskreet „Denk aan Limmerick". In de eerste helft der 17de eeuw gaven 450.000 Ieren hun leven aan Frankrijk, en daaronder maarschalken van Frankrijk,

Eerst op het einde der 18e eeuw bij den opstand der Amerikaansche kolonies en de Fransche revolutie, als Albion in de klem geraakte, kwam er van zelf voor Ierland eenige vermindering van druk. Daartegen bleef zich echter de protestansche import van Ulster verzetten. In op maçonnieke leest geschoeide *Oranje Loges* ter eere van Willem v. Oranje, die het land van de „paperij" had verlost, legden de leden den geheimen eed af „dat zij al hun macht zouden aanwenden om de katholieken in Ierland te verdelgen."

Ze hielden trouw woord; vandaar herhaalde opstanden onder de mishandelden. De rijke Orangisten en Britsche legers bleven natuurlijk overwinnaar en hielden dan b.v. in 1798 op nog verder manier huis als de Britsche troepen ook thans nog doen, platbrandend, roovend en moordend. Erin kent dit systeem al eeuwen lang.

De hier kort aangeduide sobere voorstelling, dient men wel in het oog te houden, wil men ook maar iets begrijpen van de tegenwoordige verhouding tusschen Ierland en Engeland, tusschen Ierland en de geimporteerde vreemdelingen in Ulster, zegt de *Javapost*.

Wat wij hierboven schreven over Ierlands eeuwenlange verdrukking door Engeland, kan men in de veel te gematigde schildering van Macaulay (Protestant) terugvinden. Trouwens voor den beschaafden man in Europa is bewijs overbodig. De Tudors hebben 't arme land vertrapt, de Stuarts het vertreden, Cromwell heeft het uitgemoord, de eerste Hannoveranen hebben het overgelaten aan onderkoningen en landlords, die wedijverden in het uitzuigen van een bijna uitgemergeld volk. En elke poging van het Iersche volk met zijn „hooge mate van natuurlijken aanleg en moed, met alléén onder alle volken van Noordelijk Europa, de gevoeligheid, de levendigheid, den natuurlijken aanleg tot welsprekendheid... die men aantreft op de kusten der Middellandsche zee" (Macaulay) om zich op te heffen, werd gebroken en verpletterd door de Engelsche wetgeving. Wie zich wil overtuigen, dat ik hier niet in het minst overdrijf, leze het echt wetenschappelijk rustige opstel van *C. Wessels: Ierland. Economische-geographische Schetsen*, in het: Tijdschrift voor Economische Geographie, Orgaan der Nederlandsche Vereeniging voor Ec. Geogr.

Engeland wilde geen Iersche industrie en gedoogde geen Ierschen handel. Een acte van navigatie in 1663 en verscherpt in 1696, verbood allen handel op de Middellandsche zee, op Azie en de koloniën in Amerika. „Een voor een, aldus Lord Dufferin, aangehaald hoor Wessels, werden alle opkomende industriën vermoord of zonder genade overgeleverd aan den nijd der Engelsche concurrenten, totdat ten laatste alle bronnen van welvaart zouden zijn opgedroogd".

Ierland had in het wolfabrikaat groote werkzaamheid ontwikkeld en werd reeds in de 13e en 14e eeuw de „Schapenweide" van Holland genoemd, omdat het de grondstoffen leverde voor de beroemde lakenindustrie in de Nederlanden.

Een eerste maatregel verbood den uitvoer van ruwe wol en wollen stoffen, behalve naar Engeland. De Engelsche wevers waren daarmede nog niet tevreden, en in 1699 onder Willem III werd alle uitvoer voor goed verboden. „Ik zal alles doen, beloofde die brave vorst aan de Engelsche wevers, om de wolindustrie in Ierland tegen te gaan". En ze verdween totaal.

Met de flanel- en zijde-industrie ging het net zoo.

Alleen de linnen-fabrieken werden eenigszins ontzien.

Maar hoe? „Daar de protestantsche belangen in Ierland behooren te worden ondersteund door de linnenfabrieken aldaar te bemoedigen, zoo zij, met de vereischte zorg voor Harer Majesteis goede protestantsche onderdanen in dat koninkrijk bepaald" enz.

En zoo is het gekomen dat *nu nog* deze voornaamste industrie is geconcentreerd in het land der Oranjemannen.

Dit protestantsch gedeelte werd steeds uitsluitend door de Engelsche Reegeering bevoordeeld: niettegenstaande het Zuiden en westen evengoed of beter voor den vlasbouw geschikt was.

Hierom is de landbouw in Ierland nog meer dan elders een levensvraagstuk. Voor den Ierschen boer bestonden slechts twee mogelijkheden, óf zijn onderhoud te verdienen op het land óf zijn geboortegrond te verlaten.

De grond is vruchtbaar, tot meer dan 75 pCt. geschikt voor cultuur. De Iersch econoom Kane schrijft zelfs, dat de Iersche bodem 11 millioen menschen kan voeden. Sedert honderden jaren nu was de grond aan de bevolking ontroofd en aan Protestantsche Engelsche gelukzoekers en soldaten geschonken. Volgens officieele opgave hadden nog in 1903 slechts 700 eigenaars-Landlords de helft van de totale landoppervlakte in bezit. En die speelden dan, ver van hunne bezittingen, in Engeland mooi weer van het zweet der arme Ieren.

Want op al die goederen woonden duizenden pachters, geheel overgeleverd aan de willekeur der agenten. Dezen konden naar willekeur de huursom verhoogen of de menschen van hun pachthoeve verwijderen „evict".

Verbeteringen aan huis, land, wegen kwamen ten koste van den huurder, en bij pachtopzegging kreeg deze geen enkele schadeloosstelling.

Wordt vervolgd.

Pastoor J. v. d. Veer

biedt

Vrienden en Bekenden

zijn beste gelukwenschen

voor 't Nieuwe Jaar.

Leeuwarden *Speelmansstraat 5.*

P. fr. Ambr. Euwens. O. P.

wenscht

allen vrienden en bekenden

Zalig Nieuwjaar.

Broerskerk *Nijmegen.*

Eerste Receptie ten Gouvernementshuize.

De Gouverneur van Curaçao en Mevrouw Brantjes hebben de eer te berichten, dat zij den 4en Januari 1922 des namiddags om 8 uur ten Gouvernementshuize zullen recipieeren.

Hen, die deze receptie wenschen te bezoeken, wordt verzocht daarvan te voren te doen blijken, door zich te doen inschrijven, waartoe op 27, 28 en 29 December a. s. van 9—12 en van 2—3 ten bureele van den militairen adjudant gelegenheid bestaat.

De Adjudanten

J. H. C. van Eijk van Voorthuijsen.

3—3 I. H. Capriles.

Wijziging Déposito-Rente.

Wij hebben de eer hierbij kennis te geven, dat wij met ingang van **1 Januari 1922** op alle Déposito's met een opzeggings-termijn van 30 dagen, of langer, rente à 4% per jaar willen vergoeden.

In verband daarmede wordt op de thans loopende: Déposito's met **30 dagen** opzegging ná **31 Januari 1922**, en op Déposito's met **6 maanden** opzegging ná **30 Juni 1922**, eveneens 4% per jaar vergoed.

HOLLANDSCHE BANK VOOR WEST-INDIË.

MADURO'S BANK.

Curaçao, 23 December 1921.

Avisemos que á partir del **primero de Enero 1922** abonaremos intereses á razón de **4%** sobre todo depósito 30 o más dias de aviso.

En virtud de este aplicaremos este tipo á los depósitos existentes despues de sus respectivos vencimientos en **Enero 31** para los con **30 dias** de aviso i en **Junio 30** para los con **6 meses** de aviso.

HOLDANDSCHE BANK VOOR WEST-INDIË.

MADURO'S BANK.

Curaçao, 23 de Diciembre 1921. 2—3